

Analiza administrativnih koraka i procedura potrebnih za uklanjanje riječnih barijera

Ova analiza administrativnih koraka i procedura potrebnih za uklanjanje riječnih barijera pripremljena je u okviru projekta „Free Korana river“. Analiza je jedna od aktivnosti u sklopu projekta kojem je centralna aktivnost bila mapiranje i kategorizacija svih barijera u slivu rijeke Korane, s krajnjim ciljem ispitivanja mogućnosti za postavljanje temelja za njihovo buduće uklanjanje. Projekt zajedno provode Zelena akcija, udruga Eko Pan iz Karlovca i BIOTA d.o.o., a financira ga [European Open Rivers Programme](#), nizozemska zaklada posvećena obnovi rijeka.

U sklopu projekta mapirane su sve umjetne barijere te kategorizirane s obzirom na utjecaj na bioraznolikost i razinu prioriteta za uklanjanje. Uz taj terenski rad, bili su organizirani i sastanci/tribine s relevantnim dionicima kako bi im se predstavili ciljevi projekta, prikupila njihova mišljenja i osigurala potpora za buduća uklanjanja barijera.

Sadržaj

Uvod	3
Metodologija.....	3
Treba li uklanjanje riječne barijere biti predviđeno prostornim planom?	4
Treba li za uklanjanje riječne barijere ishoditi građevinsku dozvolu?	4
Treba li za uklanjanje riječne barijere provesti postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš (PUO) ili postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš (OPUO)?	5
Treba li za uklanjanje riječne barijere ishoditi lokacijsku dozvolu?.....	7
Treba li za uklanjanje riječne barijere provesti ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (OPEM)?	8
Treba li za uklanjanje riječne barijere ishoditi vodopravni akt?.....	9
Zaključno	10
Korisni linkovi/izvori.....	12

Uvod

Predmet ove analize je postupak uklanjanja barijera na rijekama, a radi se o području koje trenutno nije predviđeno postojećim propisima u Hrvatskoj. Pojašnjenja radi, to područje nije još regulirano na način da je jasno i konkretno određeno što je sve potrebno, kakve vrste dozvola i/ili različitih postupaka, kako bi se realiziralo uklanjanje riječne barijere. Dakle, nema propisanih kriterija, postupaka, pravila, smjernica, uputa, ili sl., a ne postoji ni razvijena praksa postupanja u takvim situacijama. S obzirom na to da se radi o postupcima koji nisu regulirani jednim ili više konkretnih i jednoznačnih pravnih pravila, tek slijedi vidjeti na konkretnim primjerima koja je ispravna procedura koja prethodi uklanjanju riječnih barijera.

U Hrvatskoj je 2024. godine provedeno uklanjanje 8 barijera s Bijele rijeke, te je prilikom izrade ove analize istraženo i kako je taj proces tekao odnosno što je sve bilo potrebno kako bi se uklanjanje realiziralo. Naravno, navedeni primjer nikako nije dovoljan da bismo mogli izvući zaključke o nedvojbenim i jasnim pravnim pravilima jednog takvog procesa jer treba uzeti u obzir da neki drugi slučaj može zahtijevati zadovoljavanje nekih dodatnih ili drugačijih uvjeta. Primjerice, pravna pravila i zahtjevi mogu se znatno razlikovati ovisno o vrsti, veličini i/ili drugim karakteristikama same barijere, kao i same rijeke i lokacije na kojoj se uklanjanje namjerava realizirati.

Ovom su analizom obuhvaćene različite teoretske situacije, te je prema tome napravljen i pregled mogućih pravnih podloga potrebnih za uklanjanje barijera na rijekama. Potrebno je napomenuti i kako je vjerojatno da će se pravna pravila mijenjati, tj. prilagođavati ili da će se javiti potreba za posebnom novom pravnom regulacijom ovog područja tijekom vremena, no to je trenutno nemoguće predvidjeti. Ova analiza napravljena je prema trenutno važećim propisima u Hrvatskoj relevantnim za predmetnu temu i trenutno dostupnim podacima, pa je tako treba i shvatiti, u smislu da će je s vremenom vrlo vjerojatno biti potrebno nadopuniti ili izmijeniti određene dijelove.

Metodologija

Za pripremu ove analize koristilo se pretraživanje postojećih okolišnih i drugih propisa u Republici Hrvatskoj i pretraživanje raznih relevantnih internetskih stranica na kojima se spominje ematika uklanjanja barijera s rijeka, a najvažnije od njih navedene su na kraju same analize. Također, vrlo bitan doprinos analizi dala su i saznanja i razmišljanja prikupljena tijekom raznih sastanaka i javnih događanja organiziranih prilikom provedbe projekta u sklopu kojeg je analiza pripremljena. Spomenuti sastanci, kao i telefonski razgovori provedeni u svrhu prikupljanja podataka i provjere glavnih zaključaka analize, uključivali su predstavnike raznih institucija koje se bave područjem zaštite okoliša i prirode, kao i pojedinačne stručnjake za navedeno područje.

Treba li uklanjanje riječne barijere biti predviđeno prostornim planom?

Zakonom o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23) uređuje se sustav prostornog uređenja: ciljevi, načela i subjekti prostornog uređenja, praćenje stanja u prostoru i području prostornog uređenja, uvjeti planiranja prostora, donošenje Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, prostorni planovi uključujući njihovu izradu i postupak donošenja, provedba prostornih planova, uređenje građevinskog zemljišta, imovinski instituti uređenja građevinskog zemljišta i nadzor.

Odgovor na pitanje treba li uklanjanje riječne barijere predviđjeti u prostornom planu određene razine ovisi o tome je li barijera koja se želi ukloniti već ucrtana u prostorni plan ili nije. Je li barijera ucrtana u prostorni plan ili nije ovisi prije svega o njenoj veličini tj. kapacitetu, odnosno radi li se o zahvatima u okolišu za koje je propisana određena procedura i koje zauzimaju veću površinu prostora. Tako bi, primjerice, za (hipotetsko) uklanjanje barijere na rijeci, poput HE Lešće koja iskorištava vodni potencijal rijeke Dobre ili HE Rijeka koja koristi vodu vodotoka Rječine, bilo potrebno provesti izmjene i dopune prostornog plana, kako regionalne tako i lokalne razine, jer su te barijere ucrtane u prostorni plan. U takvom bi slučaju, dakle, prvi i nužan korak realizacije uklanjanja barijere bilo predviđanje uklanjanja prostornim planom.

U slučaju barijera koje su manjeg opsega ili veličine, ponekad izgrađene i bez valjane pravne podloge, te se niti ne nalaze u prostornim planovima različitih razina, nije nužno početi od postupka prostornog planiranja. Takav slučaj su predstavljale barijere na Bijeloj rijeci, odnosno, prema dostupnim podacima, procesu njihovog uklanjanja nije prethodio postupak izmjene ili dopune prostornog plana neke razine.

Treba li za uklanjanje riječne barijere ishoditi građevinsku dozvolu?

Situacija je ovdje slična kao i kod prostornog plana, odnosno, ukoliko je barijera na rijeci takve veličine i kapaciteta da je prije njene gradnje bilo potrebno ishoditi građevinsku dozvolu, tada je isti postupak potreban i za uklanjanje takve barijere. Takav zaključak je logičan jer je uklanjanje nekog zahvata u prostoru (bez obzira na njegovu vrstu, veličinu i/ili namjenu) vrlo složen proces koji može zahtijevati čak i kompleksnije građevinske radove i uvjete od onih koji su bili potrebni prilikom izgradnje istog.

Međutim, ukoliko se radi o barijeri na rijeci za koju nije bila potrebna građevinska dozvola takvi bi radovi pripadali u kategoriju „jednostavnih građevinskih radova“, a što su građevinski radovi za koje nije potrebno ishođenje građevinske dozvole.

Pravilnik o jednostavnim i drugim građevinama i radovima (NN 153/13 i 20/17) određuje jednostavne i druge građevine i radove koji se mogu graditi, odnosno izvoditi bez građevinske

dozvole u skladu s glavnim projektom i bez glavnog projekta, građevine koje se mogu uklanjati bez projekta uklanjanja te se propisuje obveza prijave početka građenja i stručni nadzor građenja tih građevina, odnosno izvođenja radova.

Članak 3. točka 7. Pravilnika o jednostavnim i drugim građevinama i radovima propisuje kako se "bez građevinske dozvole i glavnog projekta, mogu (se) izvoditi radovi", između ostalog, "na vodotoku i vodnom dobru (...) unutarnjem plovnom putu i drugim građevinama, koji su prema posebnom propisu nužni za ispunjavanje obveza tehničkog i gospodarskog održavanja ako tim radovima ne nastaje nova građevina niti se mijenjaju lokacijski uvjeti". Iako sam Pravilnik nigdje izričito ne spominje "uklanjanje riječnih barijera", takvi radovi mogu se podvesti pod ovu odredbu Pravilnika. Naime, u nedostatku izričite odredbe potrebno je sagledati primjenom analogije, sličnu situaciju, a činjenica je da takvim radovima na vodotoku ne nastaje nova građevina niti se mijenjaju lokacijski uvjeti.

Također, spomenuti Pravilnik uređuje u čl. 7. mogućnost da se određene građevine i radovi uklanjuju bez projekta uklanjanja, a to bi bili oni:

1. „za koje se ne utvrđuju posebni uvjeti
2. za koje se utvrđuju uvjeti priključenja, ali se ne utvrđuju drugi posebni uvjeti
3. iz članka 2., 3., 4. i 5. ovoga Pravilnika.“

Iako se ovdje spominje čl.3., dakle i točka 7. pod koju bi se mogli podvesti radovi uklanjanja riječne barijere, s obzirom na to da se radi o neistraženom području, bilo bi potrebno izraditi projekt uklanjanja jer se sasvim sigurno radi o radovima za koja se „utvrđuju posebni uvjeti“.

Ovdje je potrebno napomenuti kako je moguće da postoje neke barijere na rijekama koje su tzv. siva kategorija, što bi značilo da nemaju valjanu građevinsku dokumentaciju, odnosno pravnu osnovu gradnje. Međutim, iz toga nikako ne bi trebalo izvlačiti zaključak da je uklanjanje takve vrste barijere moguće bez propisane građevinske dokumentacije, već je potrebno postupiti sukladno postojećoj pravnoj regulaciji u trenutku uklanjanja. Naime, moguće je da su se od trenutka gradnje do trenutka namjere uklanjanja propisi koji uređuju gradnju izmijenili na način da je za zahvat u prostor sada potrebna određena pravna podloga (u našem hipotetskom slučaju, građevinska dozvola), koja ranije nije bila potrebna.

Treba li za uklanjanje riječne barijere provesti postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš (PUO) ili postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš (OPUO)?

Kao i u prethodnim dijelovima ove analize, odnosno u ostalim postupcima koji su mogući preduvjeti za uklanjanje riječne barijere, ni ovdje nema jednostavnog odgovora. Dakle, moguće je da je prije uklanjanja riječne barijere potrebno provesti postupak procjene utjecaja zahvata na

okoliš ili postupak ocjene o potrebi takve procjene, a isto ovisi o određenim karakteristikama riječne barijere.

Provedba postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš propisana je Zakonom o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18) i Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14 i 3/17).

Procjena utjecaja na okoliš je postupak ocjenjivanja prihvatljivosti namjeravanog zahvata s obzirom na okoliš i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša, kako bi se utjecaji sveli na najmanju moguću mjeru i postigla najveća moguća očuvanost kakvoće okoliša. Postupak procjene provodi se već u ranoj fazi planiranja zahvata i to prije izdavanja lokacijske dozvole ili drugog odobrenja za zahvat za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno.

Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš u svom Prilogu I. sadrži popis zahvata za koje je obavezna provedba procjene utjecaja zahvata na okoliš. Iako se, ponovo, izričito ne spominje izraz riječne barijere, u točki 31. navode se „Brane i druge građevine namijenjene zadržavanju i akumulaciji vode, pri čemu je nova ili dodatna količina zadržane ili akumulirane vode veća od 10.000.000 m³“. Također, točka 48. iste Uredbe navodi izmjenu zahvata iz ovoga Priloga pri čemu zahvat ili izmijenjeni dio zahvata dostiže kriterije utvrđene ovim Prilogom.

Nadalje, Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš u svom Prilogu II. sadrži popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, a za koje je nadležno ministarstvo. Točka 9.7. spomenutog Priloga II. Uredbe navodi “Brane i druge građevine namijenjene zadržavanju ili akumulaciji vode pri čemu je nova ili dodatna količina zadržane ili akumulirane vode veća od 1.000.000 m³“. Također, Prilog II. Uredbe navodi (točka 13.) “Izmjenu zahvata iz Priloga I. i II. koja bi mogla imati značajan negativan utjecaj na okoliš, pri čemu značajan negativan utjecaj na okoliš na upit nositelja zahvata procjenjuje Ministarstvo mišljenjem, odnosno u postupku ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš“.

Iz prethodno navedenih formulacija iz Priloga I. i II. Uredbe slijedi kako bi uklanjanje riječne barijere zasigurno zahtijevalo provedbu postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš odnosno postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, ukoliko su u pitanju brane ili druge građevine (tj. takva vrsta riječne barijere) koje zadovoljavaju kriterije navedene u tim formulacijama, jer se navedeni postupci traže i za izmjenu zahvata. Činjenica jest da se Prilog II. referira na one zahvate koji bi mogli imati “značajan negativan utjecaj na okoliš”, dok se uklanjanje barijera zagovara prvenstveno zbog očekivanih pozitivnih utjecaja na okoliš. Ipak, opreza radi, u slučaju uklanjanja riječne barijere koja udovoljava kriterijima navedenim u Prilozima I. i II. Uredbe, te zato što se radi o još nedovoljno istraženoj i/ili razvijenoj praksi, kao minimum bilo bi najbolje provesti barem ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš.

Ovdje je bitno spomenuti da se u Prilogu V. Uredbe o procjeni utjecaja na okoliš, a koji propisuje postupak ocjene o potrebi procjene zahvata na okoliš, navode kriteriji na temelju kojih se odlučuje o potrebi provedbe postupka procjene utjecaja na okoliš. Između ostalog, tu se navode obilježja zahvata koja moraju biti razmotrena, osobito s obzirom na, između ostalog, „veličinu i

projektno rješenje zahvata, kumulativni učinak s ostalim postojećim i/ili odobrenim zahvatima, korištenje prirodnih resursa (posebice tla, zemljišta, voda i biološke raznolikosti), itd.“ U slučaju uklanjanja manjih riječnih barijera (onih koje ne pripadaju u prethodno navedene točke Priloga uredbe), izgledno je da će tijelo nadležno za davanje mišljenja ocijeniti kako nije potrebno provesti PUO postupak, osim ako utvrdi da je moguć „značajni negativni utjecaj na okoliš“.

Dodatno, Prilog III. Uredbe o PUO sadrži popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, a za koje je nadležno upravno tijelo u županiji, odnosno u Gradu Zagrebu, te u točki 6. navodi odredbu koja bi se također mogla primjenjivati i na zahvate uklanjanja riječnih barijera. Naime, točka 6. navodi da se ocjena o potrebi PUO, provodi i “za ostale zahvate navedene u Prilogu II. i III., koji ne dosiju kriterije utvrđene u tim prilozima, a koji bi mogli imati značajan negativan utjecaj na okoliš, pri čemu značajan negativan utjecaj na okoliš na upit nositelja zahvata procjenjuje nadležno upravno tijelo u županiji, odnosno u Gradu Zagrebu mišljenjem uzimajući u obzir kriterije iz Priloga V. ove Uredbe, odnosno u postupku ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš.”

Iz svega ovdje ukratko navedenog, ne može se nedvojbeno zaključiti je li za svako namjeravano uklanjanje riječne barijere potrebno provoditi procjenu utjecaja zahvata na okoliš ili ocjenu o potrebi procjene zahvata na okoliš. Međutim, ti su postupci svakako predviđeni za uklanjanje određenih riječnih barijera, ovisno o kriterijima propisanim za gradnju takvih zahvata i/ili njihovu izmjenu, u što može spadati i uklanjanje. Isto tako, osobito radi nedostatka jasne pravne regulacije takve vrste zahvata, svakako je potrebno obratiti se nadležnim tijelima za davanje mišljenje o potrebi provedbe postupka procjene odnosno ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš.

Treba li za uklanjanje riječne barijere ishoditi lokacijsku dozvolu?

Zakon o prostornom uređenju (čl.125.) propisuje kako se lokacijska dozvola izdaje za: eksploatacijsko polje, osim za eksploatacijsko polje ugljikovodika ili geotermalne vode za energetske svrhe, građenje rudarskih objekata i postrojenja koji su u funkciji izvođenja rudarskih radova, skladištenje ugljikovodika i trajno zbrinjavanje plinova u geološkim strukturama, rudarske objekte i postrojenja za eksploataciju ugljikovodika ili geotermalne vode za energetske svrhe u skladu s prostornim planom na eksploatacijskom polju određenom na temelju posebnog zakona kojim se uređuje istraživanje i eksploatacija ugljikovodika, određivanje novih vojnih lokacija i vojnih građevina, zahvate u prostoru koji se prema posebnim propisima kojima se uređuje gradnja ne smatraju građenjem, etapno i/ili fazno građenje građevine, složeni zahvat u prostoru, građenje na zemljištu, odnosno građevini za koje investitor nije riješio imovinskopravne odnose ili za koje je potrebno provesti postupak izvlaštenja i građenje građevina ako to stranka zatraži.

Navedena odredba ne navodi izričito riječne barijere, kako njihovu gradnju, tako ni njihovo uklanjanje. Štoviše, općenito se navode zahvati u prostor koji uključuju neki tip gradnje ili

eksploatacije resursa. S obzirom na to da bi se uklanjanje riječne barijere teško moglo svrstatи u bilo koju od ovih kategorija, može se zaključiti da lokacijska dozvola nije nužan preduvjet za takvu vrstu zahvata. Odredba doduše navodi i "zahvate u prostoru koji se prema posebnim propisima kojima se uređuje gradnja ne smatraju građenjem", no Pravilnik o zahvatima u prostoru koji se ne smatraju građenjem, a za koje se izdaje lokacijska dozvola (NN 105/17, 108/17) ne navodi vrstu zahvata pod koju bi se mogle svrstatи riječne barijere.

Stoga je jedino otvoreno pitanje vezano uz ovu temu treba li ishoditi lokacijsku dozvolu ili izmjenu iste u slučajevima kada je lokacijska dozvola bila potrebna kao preduvjet gradnje riječne barijere, primjerice brane za koju je provedena procjena utjecaja na okoliš.

Zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole podnosi se u elektroničkom obliku putem sustava eDovzvola (<https://dovzvola.mgipu.hr/naslovna>) ili u nadležnom upravnom tijelu (<https://mpgi.gov.hr/UserDocsImages/8584>) odnosno Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja, ovisno o mjestu gdje se planira gradnja ili rekonstrukcija te složenosti građevina.

Treba li za uklanjanje riječne barijere provesti ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (OPEM)?

Hrvatska je, poput drugih članica EU, uspostavila ekološku mrežu Natura 2000, čiji je cilj štititi i očuvati najugroženije, rijetke i vrijedne stanišne tipove te vrste od interesa za EU. Ekološku mrežu RH (mrežu Natura 2000) prema članku 54. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) čine područja očuvanja značajna za ptice – POP, područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove – POVS, vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS) i posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS).

Svaki plan, program ili zahvat za koji postoji vjerojatnost da može imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže mora proći kroz postupak ocjene koji se zove "ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu" (OPEM). Svrha OPEM je zaštitići ekološku mrežu od svih zahvata koji mogu oštetići ili čak uništiti ova područja.

Temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), za upravljanje područjima ekološke mreže nadležne su javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkom ili parkom prirode te javne ustanove za upravljanje ostalim zaštićenim područjima i/ili drugim zaštićenim dijelovima prirode (JU). Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19, 119/23) utvrđena je nadležnost javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže za upravljanje i donošenje planova upravljanja ekološkom mrežom.

Osnovni način upravljanja područjem ekološke mreže je provođenje mjera očuvanja za ciljne vrste i stanišne tipove. One se ugrađuju u planove upravljanja područjima ekološke mreže kao i u sektorske planove gospodarenja prirodnim dobrima. U svrhu upravljanja područjima ekološke

mreže donesen je Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (NN 25/20, 38/20) te Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže (NN 111/22).

Bitno je spomenuti i da hrvatska legislativa u zaštiti okoliša, u skladu s praksom u EU, za one planove, programe i zahvate za koje se provodi procjena utjecaja na okoliš (PUO) i Strateška procjena utjecaja zahvata na okoliš (SPUO), objedinjuje postupak OPEM s postupkom PUO (NN 61/14, 03/17) odnosno SPUO (NN 03/17).

Prilikom planiranja uklanjanja riječne barijere potrebno je utvrditi nalazi li se predmetna riječna barijera unutar područja ekološke mreže Natura 2000. Ako je odgovor pozitivan, tada navedeni zahvat podliježe Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18 i 14/19) koji određuje uvjete pod kojima se mogu izvoditi određeni zahvati u takvom području.

Dodatno, moguće je da se riječna barijera nalazi na lokaciji koja je zaštićena i nekim drugim propisima, a ne samo onima iz područja zaštite okoliša i prirode. Isto tako, i sama riječna barijera može uživati neku vrstu zaštite koja je određena primjerice kao kulturno dobro ili nešto slično. U tom je slučaju svakako potrebno voditi računa i o takvoj vrsti zaštite, odnosno kao minimum ishoditi mišljenje tijela koja su nadležna za to područje.

Treba li za uklanjanje riječne barijere ishoditi vodopravni akt?

Pravilnikom o izdavanju vodopravnih akata (NN 9/20) propisuje se naziv i oblik vodopravnih akata, potrebni dokazi za izdavanje, obvezni sadržaj, rok važenja vodopravnih akata, ovlasti vodnoga nadzora, pohrana i čuvanje vodopravnih akata te druga pitanja na koja upućuje Zakon o vodama. Izdavatelj vodopravnih akata su Hrvatske vode ili javni isporučitelj vodnih usluga, ovisno o tome kako je za pojedini vodopravni akt propisano Zakonom o vodama.

Spomenuti Pravilnik, kao i svi propisi do sada navedeni u ovoj analizi, ne spominje izričito izraz „rijecna barijera“ ili nešto slično. Međutim, čl. 2. točka 6. („značenje izraza“) definira: „*Druge usluge i radovi koji utječu ili mogu utjecati na ciljeve upravljanja vodama određene propisima i planovima iz područja vodnoga gospodarstva su:*

- zahvati na već izvedenim vodozahvatnim građevinama kao što su revitalizacija zdenaca, testiranje bušotina, zatvaranje postojećih bušotina i dr.
- mikrozoniranje, u skladu s propisom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta i
- **druge građevine i radovi, za čije izvođenje, u skladu sa propisima o jednostavnim i drugim građevinama i radovima, nije potrebna lokacijska dozvola ili akt kojim se odobrava građenje.**

Uklanjanje riječnih barijera moglo bi se, sukladno i svemu navedenom u ovoj analizi vezano za građevinsku dozvolu, svrstati pod „druge građevine i radov[e], za čije izvođenje, u skladu sa

propisima o jednostavnim i drugim građevinama i radovima, nije potrebna lokacijska dozvola ili akt kojim se odobrava građenje.“

Sukladno tome, za uklanjanje riječne barijere potrebno je ishoditi vodopravne uvjete za druge usluge i radove koji utječu ili mogu utjecati na ciljeve upravljanja vodama (čl.12. Pravilnika). Člankom 12. Pravilnika propisano je i koji su dokazi potrebni za izdavanje takve vrste vodopravnih uvjeta, koji se podnose uz zahtjev za izdavanje istih, a to su:

1. tehnička dokumentacija koja opisuje namjeravani zahvat u prostoru, najmanje na razini idejnog projekta
2. dokaz o riješenim imovinsko-pravnim odnosima za zemljische čestice na kojima se planiraju izvesti radovi
3. dokaz o suglasnosti upravitelja zaštićenog područja na izvođenje radova, gdje je primjenjivo i
4. dokaz o plaćenoj upravnoj pristojbi za zahtjev za izdavanje vodopravnih uvjeta.

Osim navedenih dokaza, koji se traže dodatno za takvu vrstu radova pod kakvu bi se moglo svrstati uklanjanje riječnih barijera, potrebno je ispuniti i zahtjeve čl. 6. Pravilnika koji propisuje koji su potrebni dokazi za izdavanje vodopravnih uvjeta kao zasebnih akata (OIB, osobna).

S obzirom na dostupne podatke (uklanjanje barijera s Bijele rijeke), ovdje se može zaključiti da su vodopravni uvjeti kao oblik vodopravnog akta sasvim sigurno nužan preduvjet za realizaciju uklanjanja riječne barijere, neovisno o karakteristikama same barijere.

Zaključno

Kako se tijekom cijele analize ukazuje na činjenicu nedostatka jednoznačne, jasne pravne regulacije postupka uklanjanja riječnih barijera, tako ni zaključci ne mogu biti drugačiji. Radi se, dakle, o novom i neistraženom području, za koje će se tek u budućnosti pokazati je li ga potrebno pravno urediti, i ako jest, na koji način i kakvim propisima. Do tog hipotetskog trenutka, svatko tko namjerava ukloniti riječnu barijeru treba pažljivo proučiti koji su nužni (pravni) preduvjeti za realizaciju takvog zahvata u okoliš, pritom uzimajući u obzir sve karakteristike predmetne riječne barijere. Ova se analiza nije bavila istraživačkim, terenskim radom koji nužno prethodi uklanjanju riječne barijere, no takva vrsta stručnih podloga zapravo je preduvjet za ishođenje raznih "dozvola", odnosno provedbu raznih administrativnih uvjeta i procesa kako bi došlo do uklanjanja riječne barijere.

Sve izneseno u ovoj analizi moglo bi se sažeti u zaključak da je sve što je bilo potrebno za gradnju riječne barijere, potrebno i za njeno uklanjanje. Dakle, ukoliko se radi o barijeri koja je bila predviđena (ili je trebala biti predviđena) prostornim planom, koja je prošla postupak procjene utjecaja na okoliš, kao i ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, koja je imala (ili je trebala imati) lokacijsku i građevinsku dozvolu, razna mišljenja/odobrenja tijela različite nadležnosti, te

vodopravne ili neke druge uvjete – sve navedeno potrebno je i za uklanjanje takve riječne barijere, osim u slučaju da tijekom čitavog postupka neko od nadležnih tijela odluči drugačije.

S druge strane, s obzirom na za sada jedini primjer iz Hrvatske (uklanjanje riječnih barijera s Bijele rijeke), minimum koji je potreban da dođe do uklanjanja riječne barijere jest pribaviti potrebna mišljenja nadležnih tijela (ministarstvo nadležno za okoliš, javne ustanove nadležne za zaštićena područja, itd.), ako se barijera nalazi u Natura 2000 području provesti ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu te ishoditi vodopravne uvjete od Hrvatskih voda, a sve to temeljem projekta uklanjanja kojem su prethodili iscrpni istraživački radovi.

Korisni linkovi/izvori

---

1. Zakon o zaštiti okoliša (NN [80/13](#), [153/13](#), [78/15](#), [12/18](#) i [118/18](#))
2. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN [61/14](#) i [3/17](#))
3. Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18 i 14/19)
4. Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima eko-loške mreže ([NN 80/19](#))
5. Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)
<https://www.zakon.hr/z/689/Zakon-o-prostornom-ure%C4%91enju>
6. Pravilnik o jednostavnim i drugim građevinama i radovima: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_11_112_2625.html
7. Pravilnik o izdavanju vodopravnih akata https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_01_9_171.html
8. <https://klimatski.hr/2024/06/19/uklanjanje-rijecnih-barijera-na-plitvickoj-bijeloj-rijeci-vec-pokazuje-rezultate/>
9. <https://www.lika-online.hr/obnova-bijele-rijeke-na-plitvickim-jezerima-uklanjanje-barijera-vraca-prirodni-tok-i-poboljsava-biolsku-raznolikost/>
10. <https://np-plitvicka-jezera.hr/danas-zapocinje-prvo-uklanjanje-umjetne-pregrade-na-jednom-vodotoku-u-republici-hrvatskoj/>
11. <https://www.natureza-portugal.org/?13699941/Zapocelo-uklanjanje-rijecnih-barijera-u-Nacionalnom-parku-Plitvicka-jezera>
12. <https://www.energetika-net.com/zastita-okolisa/inicijative-za-uklanjanje-barijera-izuzetno-su-bitne-za-prirodu-i-ljude>
13. <https://www.wwf.mg/?12113441/Hrvatska-jedan-korak-blize-rijekama-slobodnog-toka>
14. <https://www.wwfadria.org/hr/?13882341/U-NP-Plitvicka-jezera-razmjena-iskustava-o-uklanjanju-umjetnih-barijera-u-Hrvatskoj>
15. <https://openrivers.eu/projects/202202216-paving-the-way-for-the-removal-of-8-dams-in-plitvice-lakes-national-park/>
16. <https://openrivers.eu/projects/202202216-paving-the-way-for-the-removal-of-8-dams-in-plitvice-lakes-national-park/>
17. <https://openrivers.eu/projects/202304484-eight-barrier-removals-in-plitvice-lakes-national-park-croatia/>

**Autorica teksta: Željka Leljak Gracin
Godina izdanja: 2025.**

Projekt financira European Open Rivers Programme, nizozemska zaklada koju financira Arcadia. Arcadia je dobrovorna zaklada koja radi na zaštiti prirode, očuvanju kulturne baštine i promicanju otvorenog pristupa znanju. Od 2002. Arcadia je dodijelila više od milijardu dolara organizacijama diljem svijeta.